

Korta rapporter – *Short communications*

<https://doi.org/10.34080/os.v15.22304>

Blandkullar mellan svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*, blåmes *Parus caeruleus* och talgoxe *P. major*

Mixed clutches of Pied Flycatcher Ficedula hypoleuca, Blue Tit Parus caeruleus, and Great Tit P. major

ERIK BORGSTRÖM

I några korta rapporter i denna tidskrift har hävdats att blandade kullar speciellt hos hålhäckande fåglar förekommer ofta och att sådana kullar ofta har rapporterats (Merilä 1994, Petrassi et al. 1998). I motsats till dessa åsikter påstår jag att förekomsten i själva verket är sällsynt, åtminstone vad gäller nordiska förhållanden. Enligt tillgänglig litteratur har jag inte funnit några notiser om blandhäckningar från Danmark och Norge, men det är troligt att det finns. Från Finland föreligger uppgifter om två blandhäckningar mellan talgoxe *Parus major* och rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus* och en häckning mellan svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca* och (av alla hålbyggare!) gråsparv *Passer domesticus* (von Haartman 1969).

I Sverige finns följande notiser publicerade angående blandhäckningar: Lidingsö 1960, talgoxe med 6 egna och 3 ungar av svartvit flugsnappare (Borg 1961), sydvästra Skåne 1972, talgoxe med 10 egna och 7 ungar av blåmes samt 1973, blåmes med 10 egna och 3 ungar av talgoxe (Källander 1980), Västmanland 1982, kull av svartvit flugsnappare med en unge av talgoxe (Lennartsson 1982), södra Gotland 1993, blåmes *Parus caeruleus* med 5 egna och en unge av halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis* samt 1994 blåmes med 9 egna och 2 ungar av halsbandsflugsnappare. Ett av dessa år konstaterades

också en blåmes med 12 egna och en unge av talgoxe (Merilä 1994). Dessutom finns en uppgift om att talgoxe och rödstjärt matat i samma holk (Curry-Lindahl 1963).

Under ca 40 års regelbundna och omfattande holkfågelstudier har jag påträffat blandkullar endast vid tre tillfällen. Av en fabulös slump skedde detta ett och samma år – 1999. Det går inte att förklara denna osannolika tillfällighet med t.ex. bostadsbrist eftersom holkbeståndet i berörda lokaler kring Råda i mellersta Värmland (Råda 60.00N 13.36E) varit konstant under många år och holkarna har varit många. Mina tre fall är:

Talgoxe. 28 maj fanns 4 ägg av svartvit flugsnappare, 12 juni ruvade talgoxe på 8 egna och 6 ägg av svartvit flugsnappare, 16 juli var boet tomt.

Talgoxe. 28 maj ringmärks en blåmeshona ruvande på 7 ägg, 15 juni ligger en talgoxhona på små ungar, 29 juni ringmärks 2 talgoxar och 2 blåmesar, 16 juli är boet tomt. Talgoxonan hade tidigare under häckningssäsongen misslyckats med originalkullen och tillika med en omlagd kull i närliggande men olika holkar. Blandkullen var alltså en andra omlagd kull.

Blåmes. 10 juni ringmärks en blåmeshona ruvande på 8 egna och ett ägg av svartvit flugsnappare, 21 juni små ungar, 28 juni ringmärks 7 egna och unge av svartvit flugsnappare, 26 juli boet tomt. Blandhäckning mellan blåmes och svartvit flugsnappare är mig veterligt inte tidigare dokumenterad.

Att blandhäckningar verkligen är mycket sällsynta framgår av att jag under mina fyrtio års holkstudier inspekterat tusentals holkhäckningar. Bara av de tre arter som denna rapport omfattar har jag totalt registrerat 3691 kullar: 2506 svartvit flugsnappare, 1115 talgoxe och 770 blåmes. Tre blandhäckningar är således en andel på lägre än en promille.

Referenser

- Borg, T. 1961. Talgoxungar (*Parus major*) och svartvita flugsnapparungar (*Muscicapa hypoleuca*) i samma holk. *Vår Fågelvärld* 20: 165–166.
- Curry-Lindahl, K. 1963. *Våra fåglar i Norden*. Vol. IV. Natur och Kultur, Stockholm.
- Haartman, L. von. 1969. The nesting habits of Finnish birds. I. Passeriformes. *Comm. Biologicae* 32: 1–187.
- Källander, H. 1980. Talgoxungar ur blåmeskull när vuxen ålder. *Vår Fågelvärld* 39: 43–44.
- Lennartsson, T. 1982. Talgoxungar växte upp i flugsnapparkull. *Fåglar i Västmanland* 13: 26.
- Merilä, J. 1994. Two mixed clutches of Blue Tits *Parus caeruleus* and Collared Flycatchers *Ficedula albicollis*. *Ornis Svecica* 4: 188–189.
- Petrassi, F., Sorace, A., Tanda, F. & Consiglio, C. 1998. Mixed clutches of Blue Tits *Parus caeruleus* and Great Tits *Parus major* in nest boxes in Central Italy. *Ornis Svecica* 8: 49–52.

Summary

In this journal it has been stated that mixed clutches (two species laying eggs in the same nest) among cavity-nesting species often occur and often have been reported (Merilä 1994, Petrassi et al. 1998). In contrast to this, I consider the phenomenon rare, at least in the Nordic countries. In the literature, I have found only occasional reports. In this note I add three cases of mixed clutches, all from the province of Värmland: Great Tit and Pied Flycatcher, Blue Tit and Great Tit, and Blue Tit and Pied Flycatcher. To my knowledge, a mixed clutch between Blue Tit and Pied Flycatcher has not been reported earlier. Young of both species were hatched in all tree cases. These three mixed clutches are the only ones that I have recorded in spite of forty years of nest box studies, involving inspection of 3691 clutches of the three species.

Erik Borgström, Rådavägen 9, 683 93 Råda.

Reduktion av antalet ägg i kullen hos två samhäckande svartvita flugsnapparhonor *Ficedula hypoleuca*

Reduction of number of eggs in a common clutch of two co-breeding females of Pied Flycatcher Ficedula hypoleuca.

JAN-ERIC NILSSON

År 1986 påbörjade jag en studie av ca 100 holkar i Linderås, beläget ca 15 km väster om Tranås i norra Småland. Mitt mål är att låta den pågå i 20 år, d.v.s. avslutas 2005. Jag kommer då att förfoga över mer än 22.000 häckningsnoteringar, vilka ska sammanställas och utvärderas.

Att den svartvita flugsnapparen har ett mycket invecklat och omväxlande familjeliv är välkänt. Efter att under de nu genomförda nitton åren ha dokumenterat ca 1000 häckningar av arten i min holkserie, uppdagade jag under sommaren 2004 en familjebildning som jag tidigare ej sett – en hane och två honor häckade tillsammans i samma holk. Detta är i och för sig tidigare beskrivet (Enemar 1948, Erik Nyholm, muntl., m.fl., men också i de tyska och engelska handböckerna) och förekommer tydligen sällsynt men regelbundet. Den av Enemar iakttagna kullen innehöll 11 ägg och ruvades av båda honorna samtidigt. Erik Nyholm rapporterar att han i Ammarnäs observerat två honor ruvande 10 ägg och att han stött på en rekordkull i Skåne (1997) med 13 ägg, sannolikt producerade av två honor, och där resultatet blev 11 flygga ungar. I dessa fall har samtliga ägg accepterats och ruvats.

I det nu aktuella fallet producerades också 13 ägg. Det egendomliga var dock att ca hälften av dem efterhand föstes upp ur redet och hamnade på bokanten. Resultatet blev en normal kull med 6 ägg, som ruvades färdigt och resulterade i lika många flygga ungar. Händelseförloppet var enligt holkprotokollet följande:

- 28 maj: 2 ägg lagda.
30 maj: 7 ägg lagda, 1 på kanten. En hane och två honor varnade.
1 juni: 11 ägg i balen, 1 på kanten.
2 juni: 12 ägg i balen, 1 på kanten. Hona 1 ringmärktes.
6 juni: 9 ägg ruvas, nu är det 4 på bokanten.